

دانشنامه‌ی فرهنگ و تمدن گیلان

گیلان در انقلاب مشروطه

هومن یوسفدهی

وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
سازمان اسناد و کتابخانه ملی

سرشناسه : یوسفدهی، هومن.
عنوان و پدیدآور : گیلان در انقلاب مشروطه / هومن یوسفدهی.
مشخصات نشر : رشت: فرهنگ ایلیا، ۱۳۸۹.
مشخصات ظاهری : ۱۵۰ ص.
فروست : دانشنامه‌ی فرهنگ و تمدن گیلان: ۴۱.
شابک : ۹۷۸۹۶۴-۱۹۰-۱۹۰-۷.
موضوع : ایران -- تاریخ -- انقلاب مشروطه ۱۳۲۴-۱۳۲۷ ق -- گیلان.
رده‌بندی کنگره : DSR ۱۴۳۲ / ۹ ی ۱۳۸۹.
رده‌بندی دیویی : ۹۵۵ / ۰۷۵.
شماره کتاب‌خانه ملی: ۲۲۵۶۵۱۵.

دانشنامه‌ی فرهنگ و تمدن گیلان - ۴۱

گیلان در انقلاب مشروطه

هومن یوسفدهی

سرپرست مجموعه: فرامرز طالبی

ویراستار: علی نصرتی سیاهمزی

چاپ نخست: ۱۳۹۰

شمارگان: ۲۱۰۰ نسخه

شماره نشر: ۳۴۴

آماده‌سازی و نسخه‌برداری: کارگاه نشر فرهنگ ایلیا

استفاده‌ی پژوهشی از این اثر باید مکرر مأخذ آزاد است.

هرگونه استفاده‌ی تجاری از این اثر، به هر شکل، بدون اجازه‌ی کتبی ناشر ممنوع است.

نشانی: رشت، خ آزادگان، جنب دبیرستان بهشتی (خ صفایی)، خ حاتم، شماره‌ی ۴۹.

تلفن: ۳۲۴۴۷۳۳ - ۳۲۴۴۷۳۲، ۰۱۳۱ دورنگار: ۲۲۲۱۸۲۸

E.mail: nashreilia @ yahoo.com پست الکترونیکی:

سایت‌های اطلاع‌رسانی: www.nashreilia.com و www.artguilan.ir

۳۰۰۰ تومان

یادداشت شورای پژوهشی دانشنامه

ایران زمین، پهنه‌ای گسترده‌ای است با اقلیم‌ها، فرهنگ‌ها و خرده‌فرهنگ‌های گوناگون. شناخت و معرفی این اقلیم‌ها، نقشی بسزا در شکل‌گیری فرهنگ ملی دارد.

دانشنامه‌ی فرهنگ و تمدن گیلان بر آن است تا با معرفی ویژگی‌های فرهنگی و طبیعی این بخش از سرزمین ایران، گامی کوچک در شناخت فرهنگ بومی و ملی بردارد.

این مجموعه با همراهی و همدلی گروه‌ی پژوهشگران فرهیخته‌ی دیارمان و با همت معاونت محترم برنامه‌ریزی استانداری گیلان، حوزه‌ی هنری گیلان و دوستان و دوستان در انتشارات فرهنگ‌ایلیا به سرانجام رسیده است. تلاش همگی آنان را ارج می‌نهم.

فرامرز طالبی مسعود پورهادی

هادی میرزائزاد محمد

شناخت و بازکاوی این زوایای آشکار و پنهان از سال‌ها پیش اساسی‌ترین دغدغه‌ی فکری و فرهنگی ما بود و امروز دانشنامه‌ی فرهنگ و تمدن گیلان گامی کوچک ولی محکم در راستای رسیدن به این هدف است.

این مجموعه حاصل تحقیقات و پژوهش‌های جمعی از گیلان‌شناسان زبده است. بُر بی‌راه نیست که برنامه‌ریزان بتوانند از نتایج این مطالعات و پژوهش‌ها در روند توسعه‌ی فرهنگی، اجتماعی و حتی اقتصادی برای ترسیم چشم‌انداز آینده‌ی استان سود ببرند.

بر خود فرض می‌دانم از تمامی کوشندگان این کار سترگ، به ویژه محققان و پژوهندگان، ناشر گرامی و شورای محترم پژوهشی دانشنامه‌ی فرهنگ و تمدن گیلان تقدیر نمایم و سپاس‌گزار معاون محترم برنامه‌ریزی استانداری گیلان باشم که مشوق ما برای ادامه‌ی این راه هستند.

غلام‌رضا قاسمی

فهرست

۱۳	پیش‌گفتار
۱۵	تألیف شکل‌گیری انقلاب مشروطه در ایران
۱۵	الخطاط حکومت
۱۶	نارضایتی مردم
۱۶	نهضت تنباکو
۱۶	نهضت روشنگری ایران
۱۹	جذبش مشروطیت از آغاز تا صدور فرمان مشروطیت
۲۱	صدارت عین‌الدوله و صف‌آرایی مشروطه‌خواهان
۲۲	آغاز مبارزه
۲۳	تقاضای تأسیس عدالت‌خانه
۲۴	صدور فرمان مشروطیت
۲۶	مقاومت مستبدین
۲۷	ناآرامی در گیلان
۲۹	دوران رویارویی مشروطه‌خواهان و مستبدین
۲۹	انتصاب سپه‌دار اعظم به حکومت گیلان
۳۲	مهاجرت و تحصن مستبدین گیلان
۳۵	بازگشت امین‌السلطان از اروپا
۳۹	ادامه‌ی آشوب
۴۰	غوغای انتخابات در گیلان
۴۵	متمم قانون اساسی
۴۶	دوران حکومت امیراعظم در گیلان

۱۲۷	التیماتوم
۱۲۸	وقایع گیلان
۱۳۱	وقایع آذربایجان
۱۳۱	تذییرش التیماتوم
۱۳۲	ایام فترت
۱۳۳	پایان کار شاه محمدعلی شاه
۱۳۴	سخن آخر
۱۳۵	کتابنامه
۱۴۴	نمایه
۱۵۰	چکیده‌ی انگلیسی

پیش‌گفتار

انقلاب مشروطه زمانی به وقوع پیوست که درخت استبداد صدها سال در ایران سایه افکنده بود و نه تنها در تمامی ارکان مملکت، که در وجود ایرانیان ریشه دوانده بود. روشنفکران جامعه و پیشروان این انقلاب، هنگامی قصد برانداختن این درخت کهن سال بی‌باروبر را کردند که نه صاحبان زر و زور و تزویر حاضر به صرف نظر از اختیارات مطلقه و امکانات بی‌حد و حصر خود بودند و نه توده‌های مردم از فرط بی‌سوادی و پریشانی درکی از آزادی، آسایش و پیشرفت داشتند.

مردان انقلاب در مبارزه‌ای بی‌امان و طولانی، چراغ آزادی را در ظلمتکده‌ی ایران برافروختند و با استقرار قانون، حاکمیت خواست و اراده‌ی ملت بر سرنوشت خود را محقق ساختند.

کتاب حاضر نگاهی است گذرا به حضور گیلان در جنبش مشروطیت - با نگاه به روند انقلاب مشروطیت ایران - و بخشی از وقایع تاریخی انقلاب مشروطه که در صفحات شمالی کشور، به ویژه گیلان رقم خورده است. باشد که بازگوی گوشه‌ای از مجاهدت‌های نیاکان روشنفکر و آینده‌نگران باشد. در پایان سپاس خود را از گردانندگان دانشنامه‌ی فرهنگ و تمدن گیلان و مدیر محترم انتشارات فرهنگ ایلینا و همکاران‌شان اعلام می‌دارم و برای همگان آرزوی پیروزی و بهروزی دارم.

هومن یوسفدهی